

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดชายแดนที่มีพรมแดนทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ติดกับแขวงไชยะบุรีประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด มีระยะทางยาวประมาณ 277 กิโลเมตร ห่างจากแขวงหลวงพระบาง 230 กิโลเมตร ปัจจุบันนี้เส้นทางสายใหม่ เมืองเงิน-ปากห้วยแดน เป็นเส้นทางที่จะผ่านแดนเข้าไปท่องเที่ยวยังประเทศลาว เพื่อไปยังเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง อำเภอที่มีเขตชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาวจำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอบ่อเกลือ อำเภอสองแคว อำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา และอำเภอนาน้อย มีจุดผ่านแดนถาวร 1 แห่ง คือ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น - น้ำเงิน และจุดผ่อนปรน 2 แห่ง คือ จุดผ่อนปรนบ้านห้วยสะแดง อำเภอทุ่งช้าง และจุดผ่อนปรนบ้านใหม่ชายแดน อำเภอสองแคว สำหรับอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน มีพื้นที่แนวชายแดนส่วนใหญ่ติดกับเมืองเงิน และยังมีพื้นที่บางส่วนติดกับ เมืองเชียงฮ่อน เมืองหงสา และเมืองไชยะบุรี แขวงไชยะบุรี สปป.ลาว รวมระยะทางประมาณ 98 กิโลเมตร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน และได้เปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น - น้ำเงิน (ด่านห้วยโก๋น) หมู่ 1 ตำบลห้วยโก๋น ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2537 โดยมีพิธีเปิดจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น - น้ำเงิน อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2537 ซึ่งด่านห้วยโก๋นปัจจุบันมีฐานะเป็นด่านสากล และมีการเปิดด่านชายแดนน้ำเงินเป็นสากล อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2551 การที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ยกระดับด่านชายแดนน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยบุรี ส่งผลให้ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสามารถเดินทางสัญจรข้ามแดนผ่านด่านชายแดนสากลห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ผ่านไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตอนใต้ของประเทศจีน และตอนเหนือของประเทศเวียดนาม อันจะเป็นประตูก้าและการทำธุรกิจที่สำคัญในการค้าขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า การท่องเที่ยว การติดต่อประสานงานระหว่างประเทศ เป็นประจำตลอดเวลาและเป็นเส้นทางหลักของจังหวัดน่าน ที่ไปสู่ประตูการค้าอินโดจีน และได้มีโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศไทย กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ (1) โครงการก่อสร้างถนนจากเมืองเงิน แขวงไชยะบุรี - ปากแบ่งแขวงอุดมไชย ระยะทาง 53 กม. งบประมาณ 840 ล้านบาท โดยความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย ปัจจุบัน

อยู่ระหว่างการก่อสร้างซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2552 เพื่อประโยชน์ในการวางยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศและการพัฒนาความร่วมมือเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่สาธารณรัฐประชาชนจีน และเวียดนาม ซึ่งเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาจังหวัดภาคเหนือตอนบน (กลุ่มล้านนา) (2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการค้าชายแดนไทย-ลาว “ช่วยโก้นสู่ประตูอินโดจีน” เพื่อส่งเสริมให้การค้าชายแดนมีศักยภาพในการแข่งขันเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาจับจ่ายใช้สอยบริเวณด่านช่วยโก้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้าชายที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดน่านเพื่อรองรับการค้าการลงทุนที่จะเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากโครงการโรงไฟฟ้าลิกไนต์ปากเหมือง “เมืองหงสา” สปป.ลาว ของบริษัทบ้านปู พาวเวอร์ จำกัด

จังหวัดน่านได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดปี พ.ศ. 2553 - 2556 โดยนำแผนพัฒนาของชาตินโยบายของรัฐบาล ข้อมูลศักยภาพของกลุ่มจังหวัดและของจังหวัด ตลอดจนข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ และการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดน่าน จากผลการวิเคราะห์จังหวัดน่านมีจุดแข็ง และโอกาสการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1. มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ลำธาร น้ำตก ภูเขา ซึ่งยังอยู่ในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำน่านซึ่งเป็นสายสำคัญของประเทศ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามายังจังหวัดน่านมากขึ้น

2. มีมาตรการแก้ไขปัญหาหยาเสพติดที่สัมฤทธิ์ผลสูงสุด ส่งผลให้ปัญหาหยาเสพติดที่เป็นปัญหาพื้นฐานของปัญหาอื่นๆ หดไป

3. ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนชาวน่านเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย (จากการจัดอันดับของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP))

4. เป็นจังหวัดที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และรักษาประเพณีล้านนาที่มีคุณค่าไว้ได้อย่างยั่งยืน

5. จังหวัดน่านมีอาณาเขตที่ติดต่อกับ สปป.ลาว มีโอกาสพัฒนาไปสู่การค้าชายแดนสู่จีน และเวียดนาม โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ของชายแดนช่วยโก้น - น้ำเงิน จังหวัดน่าน กับเขตเมืองเชียงฮ่อน - หงสา ของ สปป.ลาว มีป่าไม้ ลำธาร ภูเขา เป็นทัศนียภาพที่สวยงามมาก มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายแดนต่อไปยังหลวงพระบางของ สปป.ลาว ได้

6. รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการค้าเสรี

7. ได้รับงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดจากงบประมาณแบบบูรณาการ

จากการประเมินศักยภาพของการพัฒนา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวข้ามแดน และการค้าชายแดนที่มีแนวโน้มการขยายตัวมากขึ้นในอนาคต ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องมีการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง และโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่จำเป็น ส่งผลให้ ห้วยโก๋นเป็นประตูการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองหลวงพระบาง และเป็นเส้นทางการค้าเชื่อมโยง สปป.ลาว จีนตอนใต้ และเวียดนาม ในระยะปานกลางได้ อีกทั้งการค้าชายแดนจังหวัดน่าน ได้ถูกบรรจุไว้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2553 - 2556 ในส่วนของ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Issues) 2 ประเด็น ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าการลงทุน มีเป้าประสงค์ (Goals) คือ ระบบการค้าการลงทุน มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น มีกลยุทธ์ (Strategies) คือ ส่งเสริมการพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 น่านแผ่นดินล้านนา มีเป้าประสงค์ (Goals) คือ บริหารจัดการความมั่นคงชายแดนอย่างมีระบบ มีกลยุทธ์ (Strategies) คือ การสร้างเสริมความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ชายแดน และกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาสำนักงานจังหวัดน่าน)

การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าประเภทการค้าปลีกบริเวณชายแดนของประชาชนน่าน – ลาว คือ อยู่บริเวณด่านผ่านแดนบ้านห้วยโก๋น ด้านตรงข้ามคือเมืองน้ำเงิน แขวงไชยบุรี สปป.ลาว อยู่ห่างจากเมืองน่าน 138 กิโลเมตร ตลาดนัดชายแดนห้วยโก๋นจะมีทุกวันเสาร์ เริ่มตั้งแต่เวลาเช้าไปจนถึงประมาณใกล้เที่ยง สินค้าที่จำหน่าย ได้แก่ ผ้าทอลายน้ำไหลฝีมือชาวไทลื้อของเมืองเงิน สินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ของป่า เป็นต้น ด้านชายแดนบ้านห้วยโก๋น อนุญาตให้ประชาชนไทย-ลาว เข้าออกด่านทุกวัน ระหว่างเวลา 08.00-17.00 น. จะมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างประชาชนชาวไทย กับ ประชาชนชาว สปป.ลาว ณ บริเวณตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว ด้านห้วยโก๋น สินค้าที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนของประชาชน สปป.ลาว ที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าด้านการเกษตร ข้าว พืชผักหอม กระเทียม และของป่า ส่วนสินค้าของประชาชนไทย ที่สำคัญได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับอาคารร้านค้า ถนน ตลาดการค้าชายแดนไทย – ลาว และซุ้มประตูด่านห้วยโก๋น ได้ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี 2546 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน งบประมาณ 28 ล้านบาทเศษ พื้นที่ก่อสร้างประมาณ 19 ไร่ และปีงบประมาณ 2550 องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านได้จัดสรรงบประมาณจากจังหวัดน่าน ก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการเพิ่มเติมอีกประมาณ 10 ล้านบาท และปัจจุบัน อบจ.น่าน ได้โอนภารกิจและทรัพย์สินตลาดการค้าชายแดนให้ อบต.ห้วยโก๋น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินบาทไทยกับเงินกีบ สปป.ลาว อยู่

ที่ 270 กีบ ต่อ 1 บาท ซึ่งการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าบริเวณชายแดนของประชาชนไทย – ลาว จะใช้เงินบาทเป็นหลักเจ้าหน้าที่ประจำด่านห้วยโก๋น ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ด่านศุลกากรทุ่งช้าง เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองน่าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. เฉลิมพระเกียรติ เจ้าหน้าที่ทหารพรานกองร้อยทหารพรานที่ 3202 เจ้าหน้าที่ด่านตรวจโรคติดต่อระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์น่าน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติมในทุกวันเสาร์ เพื่อบริการและจัดระเบียบการค้าชายแดน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง สมาชิก อส.อ.เฉลิมพระเกียรติ และสมาชิก อปพร. อบต. ห้วยโก๋น นอกจากนี้จะมีช่องทางผ่านแดนถาวร จำนวน 1 ช่องทาง คือ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น – น้ำเงิน (ด่านห้วยโก๋น) และมีช่องทางตามธรรมชาติที่ประชาชนของทั้งสองประเทศผ่านเข้าออกไปมาหาสู่กัน อีก 13 ช่องทาง ทำให้เกิดปัญหาในการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ปัญหาการลักลอบค้าวัว ควาย ปัญหาประชาชนล่าเขตแดน และปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นของทั้งสองฝ่ายพบปะ ประชุมหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และร่วมแก้ไขปัญหาด้วยดีตลอดมา ทำให้ปัญหาต่าง ๆ มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับแนวเขตแดนไทย – ลาว ด้านอำเภอเฉลิมพระเกียรติได้ปักปันหลักเขตแดนเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีหลักเขตแดนทั้งสิ้น 25 หลัก แต่ละหลักเขตแดนห่างกันประมาณ 4-5 กิโลเมตร

สำหรับผู้ประกอบการค้าชายแดน ทั้งภาคการค้าปลีกและค้าส่งนั้น การทำเรื่องผ่านแดน น่าน-ลาว มีระเบียบและขั้นตอนที่พึงปฏิบัติ คือ

1) ใช้หนังสือผ่านแดน (Passport) ประทับตราที่ฝั่งไทย (ห้วยโก๋น) และฝั่งลาว (น้ำเงิน) โดยสามารถเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในประเทศลาวได้ไม่เกิน 30 วัน (อย่าลืมดูวันหมดอายุของหนังสือเดินทางให้เรียบร้อย)

2) ใช้บัตรผ่านแดนชั่วคราว (Border Pass) สามารถทำบัตรผ่านแดนได้ทั้งการอำเภอเฉลิมพระเกียรติและศาลากลางจังหวัดน่าน ซึ่งต้องเตรียมหลักฐานในการทำบัตรผ่านแดนคือ รูปถ่าย 2 นิ้ว จำนวน 2 ใบ และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 2 ใบ การทำบัตรผ่านแดนสามารถอยู่ในประเทศลาวได้ไม่เกิน 3 วัน หรือ 2 คืน 3 วัน และไม่สามารถเดินทางไปยังแขวงอื่นๆ ได้

ระเบียบและค่าธรรมเนียมผ่านแดนที่ด่านไทย ค่าผ่านแดน 10 บาทต่อคน ค่ายานพาหนะ 4 ล้อขึ้นไป คันละ 50 บาท คู่มือจดทะเบียนหรือหนังสือมอบอำนาจกรณีรถยืม หรือรถเช่าระเบียบ และค่าธรรมเนียมผ่านแดนที่ด่านลาว ค่าแบบฟอร์มและค่าธรรมเนียม 60 บาท ค่ายานพาหนะ 4 ล้อขึ้นไป เข้า สปป.ลาว คันละ 250 บาท และต้องทำประกันภัยรถกับ สปป.ลาว

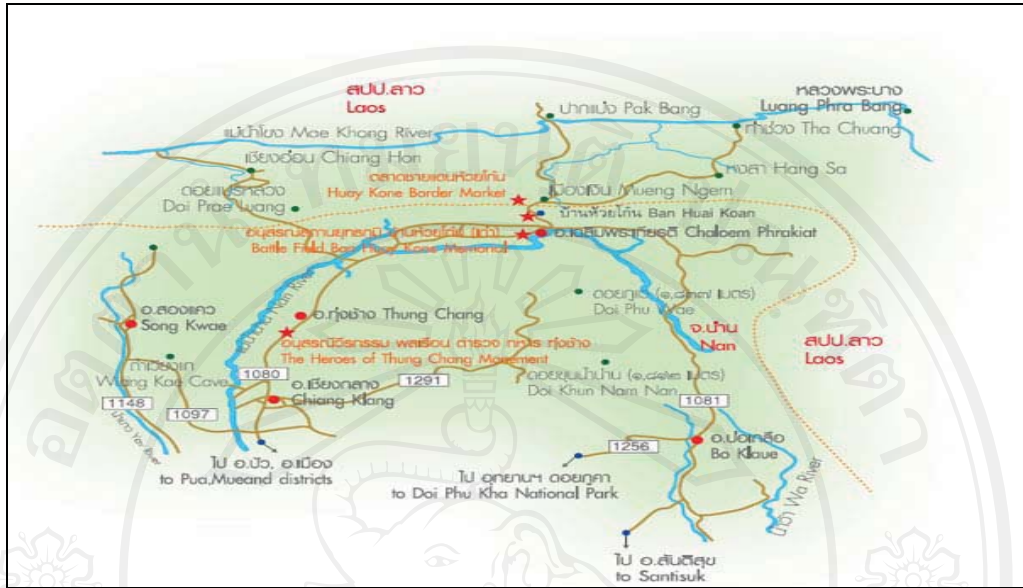
รูปแบบการนำเข้า - ส่งออก สินค้าของ สปป.ลาว ในกรณีที่เป็นลักษณะการค้าปกติการนำเข้า - ส่งออกสินค้าของลาวจะต้องกระทำผ่านบริษัทที่ได้รับอนุญาต จากกระทรวงการค้าให้เป็น

ผู้นำเข้า – ส่งออก สินค้าตามประเภท หรือหมวดที่ได้รับอนุญาต ผู้นำเข้ารายย่อยที่ไม่ได้รับใบอนุญาต แต่ต้องการซื้อสินค้าจากไทย ซึ่งจะติดต่อกับผู้ส่งออกไทยโดยตรง แล้วทำการนำเข้าสินค้าผ่านบริษัทนายหน้านำเข้า-ส่งออกสินค้าในลาว ซึ่งจะเสีย ค่านายหน้าร้อยละ 1-3 ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า และการค้าชายแดนเป็นการค้าระหว่างผู้ส่งออกที่อยู่แขวงชายแดนกับผู้นำเข้าลาวที่อยู่แขวงชายแดนนั้นๆ สำหรับการค้าในระบบเป็นการนำเข้าและส่งออกโดยผ่านพิธีการศุลกากร ซึ่งการซื้อสินค้าในแต่ละครั้งที่มีมูลค่าไม่เกินครั้งละ 500,000 บาท ผู้ค้ารายย่อยของลาวจะนำเข้าสินค้าจากไทยในนามของบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้นำเข้าและส่งออก โดยจะเสียค่าธรรมเนียม ให้กับบริษัทดังกล่าว ส่วนการค้าชายแดนนอกระบบ เป็นการลักลอบค้าขายโดยอาศัยช่องทางความสะดวกของภูมิประเทศ ตามแนวชายแดน ที่ติดกัน โดยไม่ผ่านศุลกากร โดยการค้านอกระบบนี้มีมูลค่าประมาณร้อยละ 70 ของการค้าชายแดนโดยรวม ซึ่งลักษณะของผู้นำเข้าและส่งออกสินค้าตามแนวชายแดนไทย-ลาว ปัจจุบันสามารถทำการค้าขายได้โดยเสรี โดยกรมการค้าต่างประเทศได้ออกประกาศยกเลิก การจดทะเบียนเป็นผู้ทำการค้ากับลาว ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม 2540 การชำระเงินมีทั้ง 1) การใช้ระบบการเปิด L/C (Letter of Credit) 2) การชำระด้วยเงินสด คือ เงินบาทของไทย และเงินกีบของสปป.ลาว ซึ่งการซื้อขายระหว่างไทย-ลาว จะนิยมชำระเป็นเงินบาท มากกว่าเงินกีบ เนื่องจากการจำกัดการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลลาวและ ค่าเงินกีบไม่มีเสถียรภาพ 3) การชำระเงินโดยใช้ระบบ T/T (Telegraphic Transfer) เป็นระบบของการไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยผู้ส่งออกไทยจะส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าสปป.ลาว โดยให้เครดิต (ระยะเวลาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์) เมื่อครบกำหนดเครดิตผู้นำเข้าลาวจะโอนเงินกลับมาให้ผู้ส่งออกของไทย 4) การชำระเงินโดยระบบ D/A (Document Against Acceptance) ผู้ส่งออกของไทยจะตรวจสอบฐานะของผู้นำเข้าลาวจนเป็นที่พอใจแล้วจะส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าลาว พร้อมส่งเอกสารการออกสินค้า (Shipping Documents) ให้ธนาคารในลาวเพื่อการชำระเงิน ผู้นำเข้าของ สปป.ลาวจะต้องนำเงินมาชำระสินค้าที่ธนาคารก่อน จึงจะได้รับเอกสารเพื่อนำไปออกสินค้าจากคลังสินค้าได้ เนื่องจากลาวเป็นตลาดขนาดเล็ก อำนาจในการซื้อสินค้ามีไม่มากนัก ดังนั้น การนำสินค้าเข้าไปจำหน่ายในตลาดจึงมีผู้นำเข้ารายใหญ่ๆ เพียงไม่กี่รายที่สามารถตอบสนองความต้องการบริโภคของสปป.ลาวได้ และสินค้าสำคัญที่เป็นที่ต้องการของตลาดลาว ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Product) ผู้นำเข้าลาวจะนำสินค้าเข้าไป โดยกระจายสินค้าให้กับผู้ค้าส่งผู้ค้าปลีกในตลาดต่างๆ ของสปป.ลาว หรือให้พนักงานขายจำหน่ายโดยตรงไปตามจังหวัดและแขวงต่างๆ วัสดุก่อสร้าง ผู้นำเข้าสินค้าประเภทนี้ จะมีทั้งที่เป็นตัวแทนจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว (Sole Agent) และเป็นตัวแทนจำหน่ายทั่วไป (Distributor) โดยผู้นำเข้าสินค้าจะสั่งตรงจากผู้ผลิตหรือผ่านตัวแทนจำหน่ายในจังหวัดชายแดนของไทย เพื่อกระจายสินค้าต่อไปยังผู้ค้าส่งและ

ผู้ค้าปลีก และเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้นำเข้าจะเป็นตัวแทนจำหน่ายที่ได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทในไทย หรือประเทศอื่นๆ (Authorized Distributor) และจะมีการแต่งตั้งตัวแทนขายในจังหวัดต่างๆ (Dealer) โดยมีจุดการค้าและเส้นทางการค้า ได้แก่ 1) จุดผ่านแดนถาวร จังหวัดน่าน มีดังนี้ ค่าน ห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน – เมืองเงิน แขวงไชยบุรี 2) จุดผ่อนปรนจังหวัดน่าน มีดังนี้ บ้านห้วยสะแดง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง – บ้านป่าหว้าน เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยบุรีและบ้านใหม่ ชายแดน ต.ชนแดน อ.สองแคว – บ้านตสองเมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยบุรี

ภาวะการลงทุนใน สปป. ลาว และโอกาสและลู่ทางการลงทุนใน สปป. ลาว บ้านห้วยโก๋น มีศักยภาพและโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่สำคัญเนื่องจากมีเส้นทางติดต่อไปยัง จีนและเวียดนามได้ (ห้วยโก๋นเป็นประตูสู่อินโดจีน) และสามารถเป็นศูนย์กลางการค้าได้ในอนาคต ประกอบกับ สปป.ลาวยกฐานะด่านน้ำเงินเป็นด่านสากลแล้ว ส่งผลทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้การค้าและการท่องเที่ยวคึกคัก และหากมีการปรับปรุง และสร้างถนนใน สปป.ลาว หลายเส้นทาง ซึ่งเป็นโครงการในกรอบของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS (การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม) แล้วเสร็จ จะทำให้การเดินทางไป สปป. ลาว จีน เวียดนาม สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และผลสืบเนื่องมาจากการที่กลุ่มประเทศอาเซียนได้ ตกลงให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ประเทศไทยในฐานะเป็นสมาชิก AFTA มีพันธกรณีจะต้องลดภาษีและยกเลิกมาตรการโควตาภาษี (Tariff Rate Quota : TRQ) สินค้าข้าวและสินค้าเกษตรอื่น ๆ ภายใต้ AFTA ซึ่งได้ดำเนินการลดภาษีมาตั้งแต่ปี 2536 และมีกำหนดจะต้องยกเลิกโควตานำเข้าและลดภาษีเหลือร้อยละ 0 จำนวน 23 รายการ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553

รูปที่ 1.1 แสดงแผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อของจังหวัดน่านกับสปป.ลาว

ที่มา : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานจังหวัดน่าน

รูปที่ 1.2 แสดงแผนที่แสดงเส้นทางการค้าชายแดนไทย – ลาว ในจังหวัดน่าน
โครงการเส้นทาง R 6 (น่าน-ห้วยโก๋น-ปากแบ่ง-อุดมไชย)

ที่มา : ด้านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ภาวะการค้าระหว่างประเทศของจังหวัดน่าน กับ สปป.ลาว ด้านภาวะการค้ารวม ตั้งแต่ปี 2545 – 2549 จังหวัดน่านมีดุลการค้าที่ขาดดุล แต่ในช่วงปี 2550 – 2552 ดุลการค้าของจังหวัด

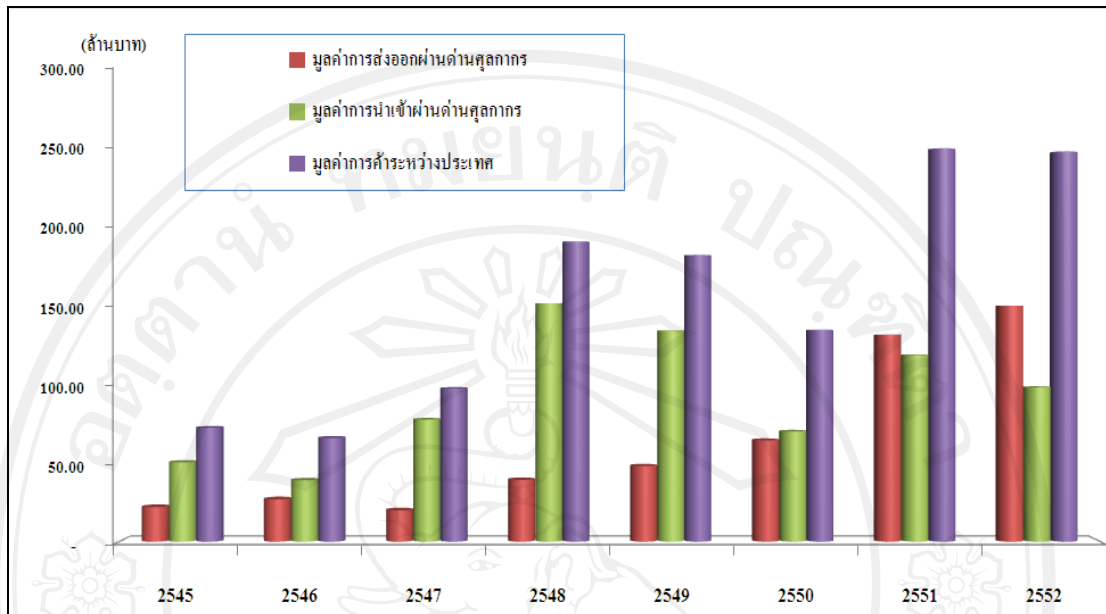
น่าจะมีการเกินดุลมาโดยตลอด สำหรับมูลค่าการค้าระหว่างประเทศรวมของจังหวัดน่านกับสปป.ลาว ตั้งแต่ปี 2545 – 2552 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2552 จังหวัดน่านมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ 222.97 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 13.95 (ที่มีมูลค่า 195.67 ล้านบาท) ด้านมูลค่าการส่งออก จังหวัดน่านมีมูลค่าการส่งออก 150.34 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 14.14 (ที่มีมูลค่า 131.71 ล้านบาท) สินค้าที่จังหวัดน่านส่งออกไปสปป.ลาวมากที่สุด คือ น้ำมันเชื้อเพลิง มีมูลค่าการส่งออก 74.99 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ สินค้าทุน ประเภทวัสดุก่อสร้าง มีมูลค่าการส่งออก 36.95 ล้านบาท และยางมะตอย มีมูลค่าการส่งออก 14.08 ล้านบาท ตามลำดับ ด้านมูลค่าการนำเข้า จังหวัดน่านมีมูลค่าการนำเข้า 72.63 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 13.57 (ที่มีมูลค่า 63.95 ล้านบาท) สินค้าที่จังหวัดน่านนำเข้าจากสปป.ลาวมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์จากป่าไม้แปรรูป ไม้ซุง เฟอร์นิเจอร์ทำจากไม้ (เป็นเกรด) ถ่านไม้ มีมูลค่าการนำเข้า 41.27 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ สินค้าเกษตร ประเภทลูกตำลึง มีมูลค่าการนำเข้า 26.13 ล้านบาท และผ้าทอ ผ้าปัก ผ้าทอจีนแดง มีมูลค่าการนำเข้า 1.63 ล้านบาท ตามลำดับ

สินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกและนำเข้า ได้แก่

- 1) สินค้าส่งออกของจ.น่าน ได้แก่ เชื้อเพลิง รถชุดดิน ยางรถยนต์ วัสดุก่อสร้าง ยานยนต์ เสาไฟฟ้าและอุปกรณ์ และข้าวสาร(เหนียว) เป็นต้น
- 2) สินค้านำเข้าจาก สปป.ลาว ได้แก่ ไม้และผลิตภัณฑ์จากป่า ไม้แปรรูป ไม้ซุง เฟอร์นิเจอร์ทำจากไม้ (เป็นเกรด) ถ่านไม้ ลูกตำลึง จิง ผ้าทอ ผ้าปัก และเศษเหล็ก เป็นต้น

แผนภูมิที่ 1.1 สถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2552

ที่มา : ด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ตารางที่ 1.1 สถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2552

หน่วย : ล้านบาท

รายการข้อมูล	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
มูลค่าการส่งออกผ่านชายแดน	22.02	27.03	19.89	39.40	48.22	64.64	131.71	150.34
อัตราการขยายตัว (%Y-O-Y)		22.78	-26.40	98.02	22.39	34.06	103.77	14.14
มูลค่าการนำเข้าผ่านชายแดน	29.08	16.74	48.70	82.19	77.28	16.62	63.95	72.63
อัตราการขยายตัว (%Y-O-Y)		-42.45	191.01	68.77	-5.97	-78.50	284.86	13.57
มูลค่าการค้าระหว่างประเทศรวม	51.50	43.77	68.60	121.59	125.50	81.26	195.67	222.97
อัตราการขยายตัว (%Y-O-Y)		-14.34	56.73	77.25	3.22	-35.25	140.81	13.95
ดุลการค้าระหว่างประเทศ	-7.06	10.30	-28.81	-42.80	-29.07	48.02	67.76	77.70
อัตราการขยายตัว (%Y-O-Y)		245.81	-379.76	-48.56	32.09	265.22	41.11	14.67

ที่มา : ด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

จากตารางแสดงสถิติการค้าระหว่างประเทศ ของจังหวัดน่าน กับ สปป.ลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2552 มีความผันผวนแข่งขันพัฒนาเป็นแหล่งการค้าชายแดน ทำให้เกิดช่องทางในการตลาดอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่านอกจากจะมีสินค้าระหว่างประเทศของจังหวัดน่านกับสปป.ลาว จำหน่ายในช่องทางที่ได้รับสิทธิทางการค้า ยังมีสินค้า ของจังหวัดน่าน จำหน่ายในช่องทางที่มีอุปสรรคทางการค้าด้วย เห็นได้จากช่องทางการขาย ของผู้ประกอบการ ร้านค้าที่นำเข้ามาจำหน่ายเอง ในภาวะปัจจุบันภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภคเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้ประกอบการ หรือเจ้าของกิจการจะต้องตามให้ทัน และต้องเข้าใจถึงสิ่งที่เป็เป้าหมายและเหตุผลเบื้องหลังของการตัดสินใจเลือกลงทุน และจังหวัดน่าน ถือได้ว่าเป็นจังหวัดของประเทศไทย มีการเจริญเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจสูง นอกจากนี้ยังถือได้ว่า จังหวัดน่านเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อประชาชนตามกระแสการค้าการลงทุนและการบริโภคจากแหล่งการค้าชายแดนได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงค่าความที่ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ และอุปสรรคของการค้าชายแดนไทย-ลาว ของจังหวัดน่าน ว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจ และพัฒนาเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่สำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษา โครงสร้างและรูปแบบการค้าชายแดนของจังหวัดน่าน
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ และอุปสรรคของการค้าชายแดนไทย-ลาว ของจังหวัดน่าน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลการเปลี่ยนแปลงลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบการค้าชายแดนของจังหวัดน่าน
- 2) ได้ทราบถึงข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในเขตชายแดนไทย-ลาว ของผู้ประกอบการ เพื่อในการวางแผนนโยบายภาครัฐ รวมทั้งการปรับตัวของภาคเอกชนสำหรับการยกระดับการค้าชายแดนในจังหวัดน่าน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในเขตการค้าชายแดนไทย -ลาวครั้งนี้ กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาอยู่ในบริเวณจังหวัดน่าน

1.5 คำนิยามศัพท์

การลงทุน หมายถึง ค่าใช้จ่ายของหน่วยผลิตหรือภาคธุรกิจ ในการซื้อหรือขายหรือผลิต ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ได้แก่ สาขาการเกษตร สาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหิน สาขาอุตสาหกรรมการผลิต สาขาการก่อสร้าง สาขาการค้าปลีกค้าส่ง สาขาการท่องเที่ยว โรงแรม และภัตตาคาร และสาขาอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจให้เช่า โดยมุ่งหวังจะได้รับผลตอบแทนจากการใช้จ่ายนั้นในอนาคต

เขตการค้าชายแดน หมายถึง เขตที่มีการลงทุน ติดต่อซื้อ -ขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า ประเภทต่างๆ ระหว่างประชาชนหรือผู้ประกอบการชายแดนไทยและลาว รวมถึงการส่งออก การนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศไทย และสปป.ลาว ตามแนวชายแดนจังหวัดน่าน และบริเวณจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว บ้านห้วยโก๋น ทั้งที่กระทำอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และที่ลักลอบกระทำอย่างผิดกฎหมาย

ด่านศุลกากร หมายถึง ทำหรือที่สำหรับการนำเข้าหรือส่งออก หรือนำเข้าและส่งออกซึ่งของทุกประเภทใดๆ หรือทุกประเภททางทะเล ทางบก หรือทางอากาศ และเป็นปฏิบัติพิธีการศุลกากรทั้งปวง ซึ่งด่านศุลกากรตั้งขึ้น โดยกฎกระทรวง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469

จุดผ่านแดนถาวร หมายถึง จุดผ่านที่เปิดให้ประชาชนจากทั้งสองประเทศสามารถติดต่อค้าขาย ลงทุน และส่งผ่านสินค้าไปอย่างสะดวกเป็นการถาวร ทั้งนี้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลทั้งสองฝ่าย

จุดผ่อนปรน หมายถึง บริเวณที่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ชายแดน สามารถพิจารณาเปิดจุดผ่อนปรนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของทั้งสองประเทศ ที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนให้สามารถทำการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าเล็กๆ น้อยๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันระหว่างกัน ทั้งนี้จะกำหนดพื้นที่ ระยะเวลาในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่แน่นอน

ผู้ประกอบการ หมายถึง พ่อค้า นักลงทุน ประชาชนผู้ประกอบการอาชีพทางการค้า การลงทุน และการบริการ ในสาขาเศรษฐกิจ ดังนี้ สาขาการเกษตร สาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหิน สาขาอุตสาหกรรมการผลิต สาขาการก่อสร้าง สาขาการค้าปลีกค้าส่ง สาขาการท่องเที่ยว โรงแรม

และภัตตาคาร และสาขาอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจให้เช่า ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ หมายถึง ผู้ประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป
- 2) ผู้ประกอบการขนาดกลางและรายย่อย (SME) หมายถึง ผู้ประกอบการที่มีทุนจดทะเบียน ต่ำกว่า 50 ล้านบาท

ตัวแทนทางการค้า หมายถึง บุคคลใดที่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของสินค้าโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ให้เป็นตัวแทนในเรื่องสินค้านั้นๆ หรือเพื่อกิจการใดๆ โดยได้รับอนุมัติจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของสินค้าในกิจการนั้นๆ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรของทางราชการที่ปฏิบัติงานในเขตชายแดนห้วยโก๋น และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดน่าน

ยุทธศาสตร์ (strategy) หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงาน ดังนั้นจุดหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์ โดยผู้จัดทำจำเป็นต้องกำหนด จุดหมายของหน่วยงานให้ชัดเจน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ออกมานั้นตรงตามความต้องการ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

อัตราการขยายตัว (%Y-O-Y) ย่อมาจาก Year on Year หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับข้อมูลในปีที่ผ่านมา โดยมีหน่วยวัดมูลค่าเป็นร้อยละ โดยมีสูตรการคำนวณ ได้แก่

$$A = \frac{(Y_t - Y_{t-1})}{Y_{t-1}} \times 100$$

เมื่อ A แทนอัตราการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

Y_t แทนสถิติข้อมูลในปีปัจจุบัน

Y_{t-1} แทนสถิติข้อมูลในปีที่ผ่านมา